

Čerkvena priloga.

Priložena od katol. tiskovnega društva 49. šte. „Slov. Gospodarja“.

1887.

8. decembra.

150.

O jubileju sv. Očeta.

Kakor že vedó naši bralci, zvršé sv. Oče v Rimu z zadnjim dnevom tega leta 50. leto svoje mašniške službe. Na den novega leta bodo vsled tega slovesno zlato sv. mešo peli. Da bi marsikateri naših bralcev bil rad v pričo te slovesnosti, to si lahko mislimo, a vemo tudi, da bode to težko komu mogoče. Nekateri bodo pač tako srečni, da se bodo v teku novega leta, more biti v dneh 15. do 20. dne aprila, podali v Rim, naj počasté sv. Očeta, kakor dobri njih otroci.

Ali koliko jih bode izmed naših bralcev tako srečnih? Mi bi želeli, da bi jih bilo prav veliko a nimamo za to veliko upanja. Sv. Oče to vedó in za to so v veliki svoji ljubezni mislili tudi na te, ki ne bodo mogli priti v Rim, da si bi sicer radi. Izdali so vsled tega posebno pismo, v katerem razpišejo popolne odpustke za tiste, ki bodo prišli v Rim pa tudi za tiste, ki ne bodo mogli tje. Glasi se pa to imenitno pismo tako-le:

Leon XIII., papež.

Vsem vernikom, ki čitajo to pismo, pozdrav in apostolski blagoslov.

Bliža se prvi dan novega leta, dan leta, dan naše duhovniške svečanosti, katero bomo praznovali s pomočjo božjo. Vsi narodi vse zemlje in vsi družbinski krogi veselé se, kakor iz enega srca in ene misli ter nam podajajo v težkem času, ko smo poklicani po volji božji zavzemati vzvišeni stol Petrov, svečane dokaze zvestobe in ljubezni svoje, spoštovanja in voščil svojih. Vso to slavo prepuščamo Bogu, ki nas tolaži v naši tugi, ter ga prosimo brez prenehanja, naj blagoslovi narode krščanske ter jim podeli mir in davno zaželeno slogo.

Ganjeni vsled teh odkritosrčnih izjav udanosti in resnične pobožnosti sklenili smo v smislu došlih Nam prošenj, naj pustimo zajemati vsem Svojim otrokom iz svečanosti njihovega očeta koristi v boljše zavarovanje večne sreče, da hočemo odpreti verske zaklade, katere podeljevati Nam je izročil Bog, naš Gospod. Zaradi tega podeljujemo v srcu, oprti na milostivost Boga vsegamogočnega in oblast svetih apostolov Petra in Pavla, vsem in vsacemu posameznemu verniku obojega spola, ki bodo potovali povodom duhovniške svečanosti Naše v Rim, da očitó in naravnost dokažejo v imenu vsak

svojega naroda otroško ljubezen in vdanost ter izkažejo čast in pokorščino najvišje oblasti, katero nam je podelil Bog, — popoln odpustek in odpuščanje vseh kazni vsled grehov. Prav tako podeljujemo v Gospodu, vsem vernikom obojega spola, ki bodo v duhu in srcu spremljevali ta romanja v Rim, in vsem, ki pripomorejo na katerikoli način, da se morejo srečno izvršiti, ako neposredno dan pred Našo duhovniško slovesnostjo, t. j. dne 1. januarja bodo čega leta, opravijo devetdnevno pobožnost z molitvijo tretjega dela rožnega venca in to devetdnevno pobožnost ponové med dóbo, ki je določena za avdijence papežnih romarjev; ako dalje po vrednem sprejemu svetih zakramentov, spovedi in obhajila obišejejo svojo farno ali katerikoli cerkev ali sploh javen, molitvam namenjen prostor in tam molijo za složnost krščanskih knezov, pokončanje krivoverstva in povišanje naše matere cerkve, — popoln odpustek in odpuščanje vseh kazni vsled grehov tako v dan Naše duhovniške svečanosti, kakor tudi na praznik, neposredno na devetdnevno pobožnost, kadarkoli ponovljeno med zgoraj navedeno dóbo. Dalje podeljujemo vsem onim, ki vsaj skesanega srca opravijo te devetdnevni pobožnosti, za vsak njen dan po cerkvenem običaju trisdnevnen nepopoln odpustek. Vsi in vsak teh odpustkov, odpuščanje grehov in prizanašanje kazni, more se obrniti tudi na korist ubogim dušam v vicah; vendar pa naj veljajo njihove podelitve le za to leto.

Dalje želimo, naj imajo vzlic vsem nasprotnim naredbam prepisi in ponatiski predležečega pisma tisto veljavo, kakor to pismo samo, ako so le verjetno podpisani in jim je pritisnil svoj pečat katerikoli cerkven dostojanstvenik,

Dano v Rimu pri sv. Petru, dne 1. okt. 1887 v desetem letu našega pontifikata.

M. kardinal Ledochowski.

Iz tega pisma, v katerem veje pravi očetovski duh, se torej razvidi, kdo in kedaj da more vzprejeti sv. odpustke. Mi želimo, naj jih dobode vsak naših bralcev.

Slike na presno (al fresco) v Novi cerkvi.

III.

Ladja in obedve kapeli pozidani ste v priznem romanskem slogu. Temu primerna je

rajo služiti kot hlapei, ali grejo med drvarje, ali se podajo po svetu, kjer se morajo preživiti s trdim delom sredi tujih ljudi. Da bi naši sinovi vsi po svetu šli, to želijo naši nasprotniki, ker bi se potem Nemcem prostor naredil pri nas; zato pa pravijo: „Le učite se nemški, da pojedete lahko po svetu!“ Toda taki, ki gredo po svetu, nimaajo nič dobrega, če ne znajo nič drugega, ko sekati in kopati; tuji ljudje nad njimi vpijejo in režijo, porivajo jih sem in tje, za borni kruhek morajo dosti grenkih požreti in tiho biti. Prenašati jim je vročino in mraz, mokroto in veter.

Veliko bolje se godi našim rokodelcem po mestih. Delajo na suhem in gorkem, po leti v senci, po zimi pri gorki peči; zaslužijo toliko, da jedó vsaki dan meso in se pošteno gospósko oblačijo, niso tujim ljudem v strahu, ampak še oni bi radi slovenske kmete strahovali. Kmetje, ali bi ne bilo bolje, ko bi se vaši sinovi učili rokodelstva in potem v domačih krajih ostali in se tukaj pošteno preživili, ne pa da se potlej pobijajo po Hrvaškem in po Nemškem, pri železnicah in rudokopih, po gozdih in fužinah? V najboljši dóbi zaslužijo komaj za sproti in niso nikjer doma, na starost pa jih óaka be-raška palica, če ne umrjejo prej v kaki bolnišnici. Mestni rokodelce pa ima svoj stalni dom, in če je priden, si že toliko pridobi, da na starost lahko počiva v lastni hiši ali koči.

Ljudstva je zmirom več, in zmirom težje se dobi dobra služba; zato prevdarite očetje, ki imate več sinov, kam bote z njimi. Eden naj ostane na domu, morda tudi dva. Za druge pa treba drugače poskrbeti. Dajajte jih v podnik rokodelcem! Saj to vas mnogo ne stane. Mojster je zadovoljen, če dečku priskrbite obleko, hrano mu bo že on dajal; in če mojstru včasih pripeljete kako vrečo krompirja, bo vesel in vašega dečka lepo imel in dobro učil. Latinske šole stanejo denar, v te šole ne more vsak pošiljati svojih sinov. Rokodelstva pa vsak lahko pusti svojega dečka učiti. Vse je dobro, kar ólovek zna, in tega ne more mu nihče vzeti. Óe se tvoj deček katerega rokodelstva nauči, in če ga to veseli, zna mu biti v srečo, lahko si bo služil svoj kruh. Ako ga pa ne veseli in si pozneje drugo službo poišóe, kaj mu bo mar na škodo, da se je kaj naučil? Kmetijstva se še zmirom lahko poprime, óe se je prav rokodelstva učil; saj mu nikoli ne bo na škodo, óe si zna sam obleko ali kako orodje narediti!

Tako bomo počasi dobili zadosti domačih rokodelcev in nemških več ne potrebujemo. Ti naj gredo potem nazaj v blaženo Nemóijo, ki jim je tolikanj na srcu! Sloga in edinost ter bratska ljubezen se zopet povrne v našo deželo!

Gospodarske stvari.

Krma, suha ali mokra?

Na to vprašanje, óe se stavi poprek, ne gledé na živino, ne dajo vsi enacega odgovora, eni so za suho, drugi pa za mokro. Kar se tióe konj in goveje živine, pa ni več vprašanja, katera da je bolja, kajti v tem so vsi edini, da je le suha krma dobra.

Mokro krmo spravi sicer živina hitreje v želodec in je torej tudi hitreje sita ali kaj pomaga to, ko daje potlej tudi hitreje vso iz sebe. Iz večine je pa skorej cela ter je živinóe ni prebavilo. Za to paó nihóe ne krmi, ampak vsak hoóe iz krme koristiti, óem več, tem bolje. Naj pa daje krma toliko koristiti, kolikor je je za živino v njej, zato je treba, da jo živinóe prebavi, óem najveó more.

To je mogoóe le, ako se jej daje krma suha. Kar povžije živina krme, pride v želodec da jo predela ali kakor pravimo, prekuha. Ali želodec je tudi pri živini sam svoj ter ne mara slušati na druga povelja, kakor na lastna. — Prvo povelje želodca pa je: Daj krmo v sline! Ako tedaj pride kar brez slin ali le v slabih slinah va-nj, mara le malo za njo ter jo spravi brž ko brž iz sebe. Tega se preprióa ólovek na lehkem. Ako se da n. pr. konju rez ali oves v vodi, sne vam jo živinóe seveda naglo ali óez par ur je vsa iz njega. Oves pa bi še lahko posejal, ko bi ga vrane ne pozobale na cesti.

Sline so pod jezikom in naredé se živinóetu, ako ima veliko dela z jezikom. Kedar pa se položi konju mokra krma, tedaj je dovolje vode v gobcev, jezik ostane bolj pri miru, s kratka, krma vzame le malo slin seboj v želodec. Razloóek je 1:8 pri mokri in suhi krmi to se pravi za osemkrat prebavi živinóe krmo bolj, ako se mu položi suha, kakor pa óe se mu položi mokra.

A to še davno ni vse. Voda, kar je povžije živinóe s krmo vred, škoduje še želodcu. Le ta ne vzprejme več va-se, kakor 16 litrov; več ko je torej vode v krmi, manj more živinóe zadnje va-se vzprejeti in po vrhu še voda stanšuje želodóno soóje in tenki soki niso kaj prida delalci. Ker vzprejme živinóe več vode va-se, kakor mu je je treba, zato se jim želodec preplavi, živinóe se napne, postane počasno, mišóje gubiva moó in živinóe poprek ne zdrži veliko.

Kar je pri tem še huje, to pa je želodóevo oslabiljenje. Driska je v tem skoraj navadna in cele vrste bolezni se vzredi v živinóetu po mokri krmi. Posebno rada pa se kaže kolika ali maternica, tudi prahú ki se drži krme, ne more živinóe odpihniti. Jasli smrdé vsled vode, ki v njih gujije in iz njih se širi grdi smrad ter pristudi živinóetom vso krmo.

Da je tako krmljenje potrata, to se tudi